

MAPPING MEMORIES

Міжнародна тематична конференція
**«Mapping Memories 2017» – Бабин Яр та інші «забуті» місця
Голокосту**
Київ, 15.10.-17.10.2017

Більшість центральноєвропейців ще й сьогодні пов'язує масові вбивства євреїв націонал-соціалістами насамперед із таборами смерті в окупованій Польщі. Німці свідомо організовували ці табори оподалік від географічних центрів. Однак одне з наймасштабніших безупинних масових вбивств людей під час Другої світової війни відбулося на території окупованого СРСР, його виконавцями були німецькі поліцейські, есесівці, німецькі військові та місцеві поліціанти на околиці великого міста – Києва. Територія Бабиного Яру, де у вересні 1941 року за два дні розстріляли понад 33 тисячі євреїв, розташована всього за чотири кілометри на захід від центрального залізничного вокзалу української столиці.

19 вересня 1941 року війська Вермахту ввійшли в Київ. Не минуло й двох тижнів – і 29 та 30 вересня 1941 року в урочищі Бабин Яр на околиці Києва есесівці та айнзатцгрупи поліції безпеки, а також поліція, завербована з місцевого населення, стратили, згідно з даними виконавців, 33 771 особу – єврейських дітей, жінок і чоловіків. У наступні місяці та роки, за різними оцінками, в Бабиному Яру було убито від 50 000 до 100 000 осіб, серед яких, зокрема, й роми, радянські військовополонені, члени КПРС та активісти українського національно-визвольного руху.

Після 75-ї річниці, яку вшанували минулого року, Бабин Яр виразніше потрапив у поле зору західної громадськості – як місце пам'яті про Голокост у Східній Європі та свідчення расистської політики знищення, яку втілювали націонал-соціалісти. Разом з тим, практично невідомими як топографічний простір та об'єкт культури пам'яті по сьогоднішній день залишаються численні місця масових розстрілів в Україні та на колишній радянській території.

Пакт Молотова-Ріббентропа, підписаний 23 серпня 1939 року, а вже за кілька тижнів – окупація Польщі німецькими та радянськими військами, анексія трьох балтійських держав і окремих частин Румунії Радянським Союзом у 1940 році, напад «Третього Рейху» і його союзників на Радянський Союз 22 червня 1941 року, окупаційний терор, смерть мільйонів військових та цивільних жителів, а також колабораціонізм місцевого населення з нацистським режимом – все це гострі, суперечливі й складні теми, які продовжують роз'єднувати урядову політику і суспільства на сході Центральної Європи.

Перед учасниками конференції стоїть завдання розглянути уже здійснені дослідження, історичний дискурс та актуальні спрямування конфліктних ситуацій в історико-політичних дебатах, а також створити мережу особистих контактів і можливість обміну думками для усіх, хто займається питаннями пам'яті у Східній Європі. Одночасно наш захід ставить проблему взаємовпливу дискурсів пам'яті і політичних рішень у регіональній та міжнародній політиці, а також має за мету з'ясувати можливі форми транснаціональних досліджень східноєвропейського минулого.

Організатором конференції виступає Федеральний центр політичної освіти (bpb), конференція відбудеться за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини. Науковий консультант: Уве Ноймеркер, фонд Меморіал знищених євреїв Європи

Попередня програма (станом на 30.8.2017 р.)

Місце проведення: Radisson Blue Hotel, вул. Ярославів Вал 22, 01054, місто Київ, Україна

Синхронний переклад на українську, російську, англійську та німецьку мови.

Неділя, 15 жовтня

14:00 - 17:00 **Екскурсії по Києву (факультативно)**

16:00 **Реєстрація, кава та легкі закуски**

18:00 **Вітальне слово від організаторів**

19:00 **Прийом**

Понеділок, 16 жовтня

9:00 **Відкриття конференції**

1. Історія та пам"ять про Бабин Яр

9:15 **Секція А: Події 1941 -1944 рр.**

Ця секція має показати, яким є актуальний стан досліджень подій у Бабиному Яру. Ще і сьогодні існує ціла низка запитань, на які не вдалося знайти вичерпних відповідей. Ким були жертви та виконавці, якою була реакція киян? Які ще існують "білі плями" та які виклики у дослідженнях подій в Бабиному Яру?

Карел Беркгоф, Інститут досліджень війни, Голокосту та геноциду, Амстердам

10:45 **Секція В: Боротьба за та проти пам"яті про Бабин Яр після закінчення війни**

Довгий час широка громадськість нічого не знала про масові вбивства у Бабиному Яру. Але що конкретно відбулося з цим місцем після закінчення війни? Як трактували цю тему в радянський час? Коли з"явилася інформація про єврейських жертв масових вбивств? Як змінилася ситуація після здобуття Україною незалежності?

Владислав Гриневич, Інститут політичних та етнонаціональних досліджень Академії наук України, відділ єврейської історії та культури

12:15 **Обід**

13:15 **Секція С: Ініціативи місць пам"яті в Бабиному Яру**

Протягом останніх років в урочищі Бабин Яр з"явилися численні пам"ятники та пам"ятні знаки, які вшановують різні групи жертв. Але центрального місця пам"яті

про масові вбивства немає. На секції будуть представлені три концепції центрального місця пам'яті в Бабиному Яру.

Яна Барінова, Меморіальний центр пам'яті жертв Голокосту "Бабин Яр"
Борис Глазунов, Національний історико-меморіальний заповідник "Бабин Яр"
Альті Родаль, Українсько-єврейська зустріч

14:45 Перерва на каву

2. Голокост в Україні

15:15 **Секція А: Події та цифри**

Під час Другої світової війни Україна була однією з найважливіших арен масштабних військових дій. Саме тут расистська винищувальна політика націонал-соціалістичного німецького режиму вийшла на новий рівень. На цій секції мова йтиме про Голокост в Україні. Як були отримані дані про кількість жертв і якої території вони стосуються? Хто були виконавці? Скільки було співучасників ненімецького походження? Якими були неєврейські групи жертв і яка є про них інформація?

Андрей Уманський, Університет міста Кельн

16:45 **Секція В: Післявоєнний період та форми пам'яті в добу соціалістичного реалізму**

Яким було ставлення до цього місця та до жертв на державному рівні у післявоєнний період? Чи існували форми пам'яті на рівні громадян? Коли почали говорити про євреїв, як про окрему групу жертв? Чи говорять про те, що євреї були партизанами та учасниками національно-визвольного руху чи говорять про них виключно, як про жертви?

Олександр Зайцев, кафедра нової та новітньої історії України Українського католицького університету

18:15 Перерва на каву

18:30 **Секція С: Форми пам'яті та роль Голокосту сьогодні**

З часу здобуття Україною незалежності пам'ять про Другу світову війну постійно викликає контroversійні дискусії, її значення в суспільстві зростає. Як сьогодні в Україні вшановують жертв Голокосту, якою є пам'ять про події Другої світової війни? Які групи жертв є у центрі уваги? Яку роль у цьому процесі відіграє політична ситуація в країні? Якими є перспективи в різних регіонах України: на Заході, на Сході та у Києві?

Андреас Умланд, Інститут Євро-Атлантичної Співпраці, Київ

Після виступу - подійна дискусія за участі Андреаса Умланда, Олександра Зайцева та Андрея Уманського

19:30 Вечеря

Вівторок, 17 жовтня

9:00 3. Німецька винищувальна війна на сході: Польща та Радянський Союз

Напад Німеччини на Польщу 1 вересня 1938 року можна розцінювати як своєрідний вступ до винищувальної війни проти Радянського Союзу, яка розпочалася 22 червня 1941 року. Досвід, який нацисти здобули на польській території, став для них зразком, за яким вони діяли і на території Радянського Союзу. Як відбулася радикалізація насильства?

Польща: **Андреа Льов**, Центр вивчення Голокосту Інституту новітньої історії, Мюнхен

Радянський Союз: **Мартін Кюпперс**, Науково-дослідний Центр, Людвігсбург

10:30 Перева на каву

11:00 4. Після 1990/91

На цій секції будуть представлені приклади з різних країн, як можна повернути із забуття місця, жертв та злочинців.

Білорусь: **Малий Тростенець**

Адам Керпель-Фроніус, фонд Меморіал знищених євреїв Європи, Берлін

Україна: **Ягед Ін Унум**

Андрей Уманський, Університет міста Кельн

Україна: **Protecting Memory**

Рей Брендон, фонд Меморіал знищених євреїв Європи, Берлін

Михайло Тяглий, Український центр вивчення історії Голокосту, Київ

Литва: **N.N.**

N.N.

12:30 Обід та від'їзд

Organized by:

Supported by:

